

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)

18. september 2014*

»Præjudiciel forelæggelse — luftbefordring — fælles regler for driften af lufttrafiktjenester i Den Europæiske Union — forordning (EF) nr. 1008/2008 — fri prisfastsættelse — indtjekning af bagage — pristillæg — begrebet »flybilletpriser« — forbrugerbeskyttelse — bøde pålagt luftfartsselskabet som følge af et urimeligt kontraktvilkår — national bestemmelse, hvorefter transport af passageren og indtjekning af bagage skal være inkluderet i flybilletens grundpris — forenelighed med EU-retten«

I sag C-487/12,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Juzgado de lo Contencioso-Administrativo n° 1 de Ourense (Spanien) ved afgørelse af 23. oktober 2012, indgået til Domstolen den 2. november 2012, i sagen:

Vueling Airlines SA

mod

Instituto Galego de Consumo de la Xunta de Galicia,

har

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, T. von Danwitz, og dommerne E. Juhász, A. Rosas (refererende dommer), D. Šváby og C. Vajda,

generaladvokat: Y. Bot

justitssekretær: ekspeditionssekretær M. Ferreira,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 8. januar 2014,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Vueling Airlines SA ved abogados J.M. Rodríguez Cárcamo og B. García Gómez
- Instituto Galego de Consumo de la Xunta de Galicia ved O. Peñas González og I. Torralba Mena
- den spanske regering ved A. Rubio González og S. Centeno Huerta, som befuldmægtigede
- Europa-Kommissionen ved J. Rius og N. Yerrell, som befuldmægtigede,

* Processprog: spansk.

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 23. januar 2014,
afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 22, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1008/2008 af 24. september 2008 om fælles regler for driften af lufttrafiktjenester i Fællesskabet (EUT L 293, s. 3).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem Vueling Airlines SA (herefter »Vueling Airlines«) og Instituto Galego de Consumo de la Xunta de Galicia (det galiciske forbrugerinstitut for Galiciens regionalregering, herefter »Instituto Galego de Consumo«) vedrørende sidstnævntes bødepålæg til Vueling Airlines på grund af indholdet i dette selskabs luftbefordringsaftaler.

Retsforskrifter

Folkeretten

- 3 Konventionen om indførelse af visse ensartede regler for international luftbefordring (Montrealkonventionen), indgået i Montreal den 28. maj 1999, blev undertegnet af Det Europæiske Fællesskab den 9. december 1999 og godkendt på Fællesskabets vegne ved Rådets beslutning 2001/539/EF af 5. april 2001 (EFT L 194, s. 38, herefter »Montrealkonventionen«).
- 4 Montrealkonventionens kapitel III med overskriften »Luftfartsselskabets erstatningsansvar og erstatningens omfang« består af artikel 17-37.
- 5 Denne konventions artikel 17 med overskriften »[...] beskadigelse af bagage« bestemmer:

»[...]

2. Luftfartsselskabet er erstatningspligtigt ved ødelæggelse, bortkomst eller beskadigelse af indchecket bagage, hvis den hændelse, der har forvoldt ødelæggelsen, bortkomsten eller beskadigelsen, er indtruffet om bord i flyet eller på et tidspunkt, hvor den indcheckede bagage var i luftfartsselskabets forvaring. Luftfartsselskabet er dog ikke ansvarligt, i det omfang skaden skyldes bagagens egne fejl, mangler eller beskaffenhed. Drejer det sig om uchecket bagage, herunder personlige ejendele, er luftfartsselskabet ansvarligt, hvis skaden skyldes dets egne eller dets ansattes eller agenters fejl.

3. Hvis luftfartsselskabet vedkender sig, at indchecket bagage er bortkommet, eller hvis den indcheckede bagage ikke er ankommet senest 21 dage efter den dato, hvor den burde være ankommet, kan passageren gøre sine rettigheder i henhold til transportkontrakten gældende over for luftfartsselskabet.

4. Medmindre andet er angivet, forstås i denne konvention ved »bagage« både indchecket og uchecket bagage.«

EU-retten

- 6 Forordning nr. 1008/2008 blev vedtaget på grundlag af artikel 80, stk. 2, EF, som svarer til artikel 100, stk. 2, TEUF, der henhører under EUF-traktatens afsnit VI med overskriften »Transport«, og som gør fastsættelsen af passende bestemmelser, hvad bl.a. angår luftfart, mulig. Forordningen er en omarbejdning af flere forordninger, herunder Rådets forordning (EØF) nr. 2409/92 af 23. juli 1992 om billetpriser og rater inden for luftfart (EFT L 240, s. 15).
- 7 Følgende fremgår af 16. betragtning til forordning nr. 1008/2008:
- »Kunder bør have mulighed for reelt at sammenligne de forskellige luftfartsselskabers priser for trafikflyvninger. Den endelige pris, som kunden skal betale for trafikflyvninger i Fællesskabet, bør derfor altid angives inklusive alle skatter, afgifter og gebyrer. [...]«
- 8 Som en del af forordningens kapitel I med overskriften »Almindelige bestemmelser« bestemmer artikel 1 med overskriften »Genstand« i stk. 1:
- »Denne forordning indeholder regler [...] for prisfastsættelse for trafikflyvning inden for Fællesskabet.«
- 9 Som en del af samme kapitel fastsætter nævnte forordnings artikel 2 med overskriften »Definitioner«:
- »I denne forordning forstås ved:
- [...]
- 4) »trafikflyvning«: en flyvning eller en række flyvninger med transport af passagerer, fragt og/eller post mod vederlag og/eller lejeafgift
- [...]
- 13) »trafikflyvning inden for Fællesskabet«: trafikflyvning mellem EF-lufthavne
- [...]
- 15) »seat only-salg«: et luftfartsselskabs eller dets autoriserede bureaux eller en charters salg direkte til offentligheden af pladser, uden anden form for tjenesteydelse, såsom indkvartering, inkluderet
- [...]
- 18) »flybilletpriser«: de priser i euro eller i lokal valuta, som passagerer skal betale luftfartsselskaber eller deres agenter eller andre billetudstedere for at transportere passagererne ad luftvejen, og de betingelser, hvorunder disse priser gælder, herunder vederlag og betingelser, der tilbydes bureaux og andre mellemed
- 19) »luftfragtrater«: de priser i euro eller i lokal valuta, der skal betales for transport af fragt, og de betingelser, hvorunder disse priser gælder, herunder vederlag og betingelser, der tilbydes bureaux og andre mellemed
- [...]«

- 10 Som en del af kapitel IV i forordning nr. 1008/2008 med overskriften »Bestemmelser om prisfastsættelse« bestemmer forordningens artikel 22, med overskriften »Fri prisfastsættelse« i stk. 1:

»Med forbehold af [stk. 1 i artikel 16 med overskriften »Generelle principper for forpligtelse til offentlig tjeneste«] fastsætter EF-luftfartsselskaberne og, på grundlag af gensidighed, luftfartsselskaber fra tredjelande frit flybilletpriserne og luftfragtraterne for trafikflyvninger inden for Fællesskabet.«

- 11 Som en del af samme kapitel fastsætter forordningens artikel 23 med overskriften »Information og ikke-diskrimination« i stk. 1:

»Flybilletpriser og luftfragtrater, der tilbydes eller offentliggøres, uanset i hvilken form, herunder via internettet, for trafikflyvninger fra en lufthavn beliggende på en medlemsstats område, hvor traktaten finder anvendelse, og som er til rådighed for offentligheden, skal omfatte de gældende betingelser. Den endelige pris, der skal betales, skal altid angives og skal inkludere den gældende billetpris eller luftfragtrate samt alle gældende skatter og afgifter, tillæg og gebyrer, der er obligatoriske og forudseelige på tidspunktet for offentliggørelsen. Foruden angivelsen af den endelige pris skal mindst følgende angives:

- a) flybilletprisen eller luftfragtraten
- b) skatter
- c) lufthavnsafgifter, og
- d) andre afgifter, tillæg eller gebyrer, f.eks. med relation til sikkerhed eller brændstof

såfremt elementerne i litra b), c) og d) er lagt til flybilletprisen eller luftfragtraten. Valgfrie pristillæg skal meddeles på en klar, gennemskelig og utvetydig måde ved reservationsprocedurens start, og kunden skal acceptere dem ved et aktivt valg.

[...]«

Spansk ret

- 12 Artikel 97 i Ley 48/1960 sobre Navegación Aérea (lov nr. 48/1960 om luftfart) af 21. juli 1960 (BOE nr. 176 af 23.7.1960, s. 10291), som ændret ved Ley 1/2011 por la que se establece el Programa Estatal de Seguridad Operacional para la Aviación Civil y se modifica la Ley 21/2003, de 7 de julio, de Seguridad Aérea (lov nr. 1/2011 om indførelse af et statsligt sikkerhedsprogram angående civil luftfart og ændring af lov nr. 21/2003 af 7.7. om luftfartssikkerhed) af 4. marts 2001 (BOE nr. 55 af 5.3.2011, s. 24995, herefter »LNA«) bestemmer:

»Transportøren har pligt til at befordre såvel de rejsende som deres bagage inden for billetens pris, med de begrænsninger i vægt, uanset antallet af kolli, og volumen, der fastsættes i regulativerne.

Overvægt reguleres af særskilte bestemmelser.

Genstande og håndbagage, som medtages i kabinen af den rejsende, anses i denne forbindelse ikke for bagage. Transportøren har pligt til uden beregning at befordre de genstande og mindre stykker bagage, som den rejsende medtager som håndbagage i kabinen, herunder de varer, der er indkøbt i lufthavnenes butikker. Medtagelse af sådanne genstande og mindre stykker bagage kan kun nægtes af sikkerhedshensyn, som er knyttet til genstandens vægt eller størrelse i forhold til luftfartøjets specifikationer.«

13 Artikel 82 med overskriften »Begrebet urimelige kontraktvilkår« i Real Decreto Legislativo 1/2007 por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios y otras leyes complementarias (kongelig bekendtgørelse nr. 1/2007 om omarbejdning af den almindelige lov om forbruger- og brugerbeskyttelse og andre supplerende love) af 16. november 2007 (BOE nr. 287 af 30.11.2007, s. 49181, herefter »forbrugerbeskyttelsesloven«) har følgende ordlyd:

»1. Alle kontraktbestemmelser, der ikke har været genstand for individuel forhandling, og alle de typer af praksis, hvorom der ikke er udtrykkelig enighed, anses for urimelige kontraktvilkår, hvis de til trods for kravene om god tro bevirker en betydelig skævhed i parternes rettigheder og forpligtelser til skade for forbrugeren eller brugeren.

[...]

4. Uanset indholdet i stk. 1-3 anses et kontraktvilkår i alle tilfælde for urimeligt, når det i medfør af bestemmelserne i artikel 85-90:

[...]

b. begrænser forbrugeren eller brugeren rettigheder

c. indebærer manglende gensidighed i kontrakten

[...]«

14 Forbrugerbeskyttelseslovens artikel 86 med overskriften »Urimelige kontraktvilkår som følge af en begrænsning af forbrugeren eller brugeren grundlæggende rettigheder« fastsætter:

»I alle tilfælde anses kontraktvilkår, som begrænser eller ophæver de rettigheder, der tilkommer forbrugeren eller brugeren i henhold til fakultative eller ufravigelige bestemmelser, for urimelige, og navnlig de kontraktbestemmelser, som:

[...]

7. pålægger forbrugeren eller brugeren at give nogen form for afkald på sine rettigheder eller acceptere nogen form for begrænsning af sådanne rettigheder.«

15 Det bestemmes i denne lovs artikel 87 med overskriften »Urimelige kontraktvilkår som følge af manglende gensidighed«:

»Kontraktvilkår anses for urimelige, hvis de i strid med redelig handle måde medfører manglende gensidighed i kontrakten til skade for forbrugeren eller brugeren, herunder navnlig:

[...]

6. Kontraktbestemmelser, som opstiller bebyrdende eller urimelige hindringer for udøvelsen af forbrugeren eller brugeren rettigheder i henhold til kontrakten, navnlig i tjenesteydelseskontrakter og varige eller løbende kontrakter om levering af produkter, fastsættelse af urimeligt lange bindingsperioder, krav om afkald på retten til at opsiges sådanne kontrakter eller fastsættelse af begrænsninger, som udelukker eller hindrer forbrugeren eller brugeren i at udøve denne rettighed, samt hindringer for udøvelsen af en sådan rettighed gennem den aftalte fremgangsmåde, hvilket er tilfældet med de kontraktbestemmelser, der gør det muligt at iværksætte andre formaliteter end dem, der lå til grund for kontraktens indgåelse, indebærer tab af forudbetalte beløb eller betaling af beløb for tjenester, der ikke reelt er blevet ydet, ensidigt

giver den erhvervsdrivende ret til at iværksætte de sanktionsklausuler, der måtte være aftalt i kontrakten, eller fastsætter erstatningsbeløb, som ikke stemmer overens med de reelt forvoldte skader.«

- 16 Forbrugerbeskyttelseslovens artikel 89 med overskriften »Urimelige kontraktvilkår, som påvirker gennemførelsen og opfyldelsen af kontrakten«, bestemmer:

»Følgende kontraktvilkår anses i alle tilfælde for urimelige:

[...]

5. Forhøjelse af priserne som følge af tillægsydelser, finansiering, udsættelser, gebyrer, erstatninger eller sanktioner, som det ikke i hvert enkelt tilfælde er muligt at acceptere eller afvise, og som ikke fremgår særskilt eller med tilstrækkelig tydelighed.«

Twisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

- 17 I august 2010 købte Arias Villegas via internettet flybilletter hos luftfartsselskabet Vueling Airlines. Det drejede sig om fire returbilletter, der gav mulighed for at rejse med tre andre personer fra La Coruña (Spanien) til Amsterdam (Nederlandene). Disse flyvninger skulle finde sted mellem den 18. og den 23. oktober 2010. Arias Villegas tjekkede i alt to kufferter for de fire pågældende passagerer ind. Vueling Airlines lagde 40 EUR, dvs. 10 EUR pr. stk. bagage pr. vej, oven i flybilletternes samlede grundpris, som udgjorde 241,48 EUR.
- 18 Efter at have foretaget den pågældende rejse indgav Arias Villegas en klage over Vueling Airlines til kommunen i Ourense, hvori hun bebrejdede dette luftfartsselskab for at have et urimeligt kontraktvilkår i den pågældende luftbefordringsaftale. Ifølge Arias Villegas er dette vilkår i strid med gældende spansk ret, som anerkender, at en flypassager kan tjekke en kuffert ind uden yderligere omkostninger. Denne klage blev overgivet til Instituto Galego de Consumo, som indledte en bødesag mod Vueling Airlines, hvorved der blev pålagt dette selskab en bøde på 3 000 EUR. Dette bødepålæg blev begrundet med, at der var sket overtrædelse af LNA's artikel 97 og af en række bestemmelser i den spanske lovgivning vedrørende forbrugerbeskyttelse, navnlig forbrugerbeskyttelseslovens artikel 82, 86, 87 og 89.
- 19 Efter i første omgang at have indgivet en administrativ klage uden at få medhold, indbragte Vueling Airlines i anden omgang sagen for Juzgado de lo Contencioso-Administrativo nº 1 de Ourense (forvaltningsdomstol nr. 1 i Ourense). Ved denne ret har Vueling Airlines gjort gældende, at EU-retten, bl.a. artikel 22 i forordning nr. 1008/2008, fastsætter et princip om fri prisfastsættelse, hvorefter luftfartsselskaberne kan fastsætte billettens grundpris, som ikke inkluderer indtjekning af bagage, og herefter forhøje denne pris, såfremt kunden ønsker en sådan indtjekning. Instituto Galego de Consumo har derimod gjort gældende, at EU-lovgivningen vedrørende den frie fastsættelse af flypriser ikke er til hinder for bestemmelserne i spansk ret, som ved at fastlægge indholdet af luftbefordringsaftalen automatisk berettiger passagererne til, inden for transportydelsen, at indtjekke bagage med nærmere angivne karakteristika.
- 20 Ifølge den forelæggende ret anerkendes det klart i spansk ret, at en forbruger i alle tilfælde har ret til at indtjekke bagage med nærmere angivne karakteristika uden ekstra beregning i forhold til flybillettens grundpris. En sådan ret er en logisk og rimelig foranstaltning til beskyttelse af forbrugeren, idet den berører selve passagerens værdighed. Eftersom denne ret er indføjet i den lovbestemte definition af luftbefordringsaftaler blandt de tjenesteydelser, som ethvert selskab, der udøver denne aktivitet, generelt skal sørge for, er den ikke i strid med princippet om fri prisfastsættelse af flybilletterpriserne.

- 21 I denne henseende har den forelæggende ret bemærket, at det er op til passageren at bestemme, om der skal tjekkes bagage ind eller ej, og at transporten af den indtjekkede bagage ligeledes har en indvirkning på udgifterne til brændstof og administration. Det samme gælder imidlertid for den rejsendes egen kropsvægt eller brugen af flyets toiletter under flyvningen, uden at luftfartsselskaberne i øvrigt af den grund kan forhøje billetens grundpris ud fra disse faktorer, idet en sådan praksis ville berøre den rejsendes værdighed og dennes rettigheder som forbruger.
- 22 Den nævnte ret har anført, at i det foreliggende tilfælde var Arias Villegas tiltrukket af flybilletternes lave pris, som Vueling Airlines annoncerede med på sin hjemmeside. Under transaktionen opdagede hun, at den annoncerede pris ikke omfattede muligheden for at tjekke bagage ind, selv om den påtænkte rejse logisk set nødvendiggjorde en sådan indtjekning. Ifølge den forelæggende ret var forbrugeren ikke alene forpligtet til at give afkald på den under spansk ret anerkendte ret til at tjekke et stykke bagage ind pr. passager, men var ligeledes forpligtet til at betale et tillægsgebyr for indtjekning af bagage, der ikke på forhånd var annonceret på det pågældende luftfartsselskabs hjemmeside.
- 23 Under disse omstændigheder har Juzgado de lo Contencioso-Administrativo n° 1 de Ourense besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »Skal artikel 22, stk. 1, i [...] forordning [nr. 1008/2008] fortolkes således, at bestemmelsen er til hinder for en national bestemmelse [LNA's artikel 97], hvorved luftfartsselskaber, som beforder personer, forpligtes til i alle tilfælde at anerkende passagerernes ret til at checke en kuffert ind uden at blive pålagt ekstra gebyrer eller tillæg oven i den købte billets grundpris?«

Om det præjudicielle spørgsmål

- 24 Med sit spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 22, stk. 1, i forordning nr. 1008/2008 er til hinder for en national bestemmelse, der forpligter luftfartsselskaber til under alle omstændigheder i flybillettens pris at inkludere transport ikke blot af passageren, men ligeledes af dennes indtjekkede bagage, for så vidt som denne bagage opfylder visse krav, der bl.a. vedrører bagagens vægt, uden at der kan kræves noget pristillæg for transporten af bagage.
- 25 Det skal indledningsvis bemærkes, at den spanske regering i sit skriftlige indlæg og under retsmødet for Domstolen har gjort gældende, at den forelæggende ret har fortolket den i hovedsagen omhandlede nationale lovgivning fejlagtigt. Ifølge regeringen vedrører denne lovgivning indholdet af luftbefordringsaftalen og tager bl.a. sigte på, at forpligte luftfartsselskaberne til at sikre transporten af passagerernes bagage. Således regulerer denne bestemmelse ikke billetprisen, og forpligter på ingen måde luftfartsselskaberne til gratis at transportere den indtjekkede bagage.
- 26 Herved bemærkes, at det under en præjudiciel forelæggelse ikke tilkommer Domstolen at udtale sig om fortolkningen af de nationale bestemmelser eller at afgøre, om den forelæggende rets fortolkning heraf er korrekt (jf. bl.a. domme Corsten, C-58/98, EU:C:2000:527, præmis 24, Dynamic Medien, C-244/06, EU:C:2008:85, præmis 19, Angelidaki m.fl., C-378/07 – C-380/07, EU:C:2009:250, præmis 48, og Samba Diouf, C-69/10, EU:C:2011:524, præmis 59).
- 27 Under disse omstændigheder skal anmodningen om præjudiciel afgørelse undersøges ud fra den forudsætning, som den forelæggende ret har lagt til grund, hvorefter den i hovedsagen omhandlede lovgivning forpligter luftfartsselskaberne til under alle omstændigheder i flybillettens pris at inkludere transport ikke blot af passageren, men ligeledes af dennes indtjekkede bagage, for så vidt som denne bagage opfylder visse krav, der bl.a. vedrører bagagens vægt, uden at der kan kræves noget pristillæg for transporten af bagage.

- 28 Det bemærkes, at forordning nr. 1008/2008 bl.a. omhandler prisfastsættelse for trafikflyvning inden for Unionen. I denne henseende fastsætter luftfartsselskaberne i henhold til ordlyden af forordningens artikel 22, stk. 1, frit »flybilletpriserne«, som er defineret i forordningens artikel 2, nr. 18), der bl.a. omfatter de priser, som passagerer skal betale luftfartsselskaber for at transportere passagererne ad luftvejen, og de betingelser, hvorunder disse priser gælder. Forordning nr. 1008/2008 omhandler således udtrykkeligt den frie prisfastsættelse med hensyn til transporten af passagerer, uden dog udtrykkeligt at komme ind på prisfastsættelsen for transport af den af passagererne indtjekkede bagage.
- 29 Hvad imidlertid angår udtrykket »flybilletpriser« som omhandlet i artikel 2, nr. 18), i forordning nr. 1008/2008 skal det bemærkes, at der er en vis uoverensstemmelse mellem de forskellige sprogversioner af denne bestemmelse. Selv om der i lighed med den franske sprogversion (»tarifs des passagers«) anvendes et begreb svarende til »passagerpriser« i bl.a. den svenske sprogversion (»passagerarpriser«), anvendes der et begreb svarende til »flytakster« i den spanske sprogversion (»tarifas aéreas«) og i den engelske sprogversion (»air fares«), et begreb svarende til »flypriser« i den tyske sprogversion (»Flugpreise«) og den finske (»lentohinnat«), og endelig begrebet »flybilletpriser« i den danske sprogversion og i den estiske sprogversion (»piletihinnad«) af denne forordning.
- 30 I denne henseende skal der henvises til Domstolens faste praksis, hvorefter nødvendigheden af en ensartet anvendelse og dermed fortolkning af EU-retlige bestemmelser udelukker, at en bestemmelses ordlyd i tvivlstilfælde betragtes isoleret, men derimod kræver, at den fortolkes og anvendes på baggrund af versionerne på de andre officielle sprog (jf. bl.a. domme Stauder, 29/69, EU:C:1969:57, præmis 3, EMU Tabac m.fl., C-296/95, EU:C:1998:152, præmis 36, og Profisa, C-63/06, EU:C:2007:233, præmis 13).
- 31 I tilfælde af uoverensstemmelse mellem de forskellige sprogversioner af en EU-bestemmelse skal den pågældende bestemmelse fortolkes på baggrund af den almindelige opbygning af og formålet med den ordning, som den er led i (jf. bl.a. domme Bouchereau, 30/77, EU:C:1977:172, præmis 14, Italien mod Kommissionen, C-482/98, EU:C:2000:672, præmis 49, og Eleftheri tileorasi og Giannikos, C-52/10, EU:C:2011:374, præmis 24).
- 32 På denne baggrund skal det bemærkes, at i kapitel IV i forordning nr. 1008/2008 vedrørende bestemmelser om prisfastsættelse suppleres artikel 22, stk. 1, om fri prisfastsættelse af artikel 23, stk. 1, som bl.a. har til formål at sikre information om og gennemsigtighed i priser for trafikflyvninger fra en lufthavn beliggende på en medlemsstats område, og som bidrager til at sikre beskyttelsen af den kunde, som benytter disse ydelser (jf. i denne retning dom ebookers.com Deutschland, C-112/11, EU:C:2012:487, præmis 13). I denne henseende fastsætter sidstnævnte bestemmelse forpligtelsen til information og gennemsigtighed bl.a. for så vidt angår betingelserne for flybilletpriserne, den endelige pris, billetprisen samt obligatoriske og forudseelige priselementer, der tillægges denne, og valgfrie pristillæg, som vedrører ydelser, der supplerer selve trafikflyvningen.
- 33 Uanset den omstændighed, at artikel 23, stk. 1, i forordning nr. 1008/2008 ikke udtrykkeligt omfatter prisfastsættelsen for transport af bagage, skal det fastslås, at de i denne bestemmelse fastsatte forpligtelser også omfatter denne prisfastsættelse, bl.a. i betragtning af formålet om muligheden for reelt at sammenligne priserne for trafikflyvning, således som det fremgår af 16. betragtning til forordningen.
- 34 Som generaladvokaten i øvrigt har fremhævet i bl.a. punkt 46 i sit forslag til afgørelse, skal det bemærkes, at et pristillæg, der er forbundet med indtjekning af bagage, udgør en betingelse, hvorunder den pris, der skal betales til luftfartsselskabet for transport af passagerer ad luftvejen, gælder, som omhandlet i artikel 2, nr. 18), i forordning nr. 1008/2008.
- 35 Det må følgelig fastslås, at forordning nr. 1008/2008 finder anvendelse på fastsættelsen af priser på transport af bagage.

- 36 For så vidt angår måden, hvorpå disse priser skal fastsættes, kræver artikel 23, stk. 1, i forordning nr. 1008/2008 bl.a. dels, at obligatoriske og forudseelige priselementer for trafikflyvning altid skal præciseres som en del af den endelige pris, der skal betales, og dels, at der for pristillæg vedrørende en ydelse, som hverken er obligatorisk eller nødvendig for selve trafikflyvningen, skal oplyses om sådanne pristillæg på en klar, gennemsigtig og entydig måde i starten af proceduren, og de skal gøres til genstand for en handling bestående i aktivt tilvalg af kunden (jf. i denne retning dom ebookers.com Deutschland, EU:C:2012:487, præmis 14).
- 37 Med henblik på at afgøre spørgsmålet, om forordning nr. 1008/2008 gør det muligt at opkræve betaling af et separat beløb for transport af den indtjekkede bagage, skal det fastslås, om den pris, der skal betales for transporten af denne bagage, udgør et obligatorisk og forudseeligt priselement for trafikflyvningen, eller om der er tale om et valgfrit pristillæg vedrørende en supplerende tjeneste.
- 38 I denne henseende har luftfartsselskabernes handelspraksis traditionelt bestået i at tillade passagererne at tjekke bagage ind, uden at det udløste tillægsgebyrer. Idet luftfartsselskabernes forretningsmodel imidlertid har gennemgået en betydelig udvikling med den stadig mere udbredte anvendelse af lufttransport, skal det bemærkes, at visse luftfartsselskaber i dag følger en forretningsmodel, der består i at tilbyde flyvninger til den billigste pris. Under disse omstændigheder har den med transporten af bagage forbundne afgift, som en del af prisen for disse tjenester, forholdsvis en endnu større betydning end tidligere, og dermed kan luftfartsselskaberne have et ønske om at kræve betaling af et pristillæg for denne ydelse. Herudover kan det ikke udelukkes, at visse flypassagerer foretrækker at rejse uden indtjekket bagage, hvis dette indebærer en reduktion af prisen for deres billet.
- 39 Henset til disse betragtninger skal det fastslås, at den pris, der skal betales for transporten af flypassagerernes indtjekkede bagage, udgør et valgfrit pristillæg som omhandlet i artikel 23, stk. 1, i forordning nr. 1008/2008, eftersom en sådan ydelse ikke kan anses for at være obligatorisk eller nødvendig for transporten af disse passagerer.
- 40 Hvad derimod angår bagage, der ikke er tjekket ind, dvs. håndbagage, skal det – for at kunne give en fuldstændig besvarelse af spørgsmålet fra den forelæggende ret – bemærkes, at denne bagage skal anses for i princippet at udgøre et nødvendigt element i transporten af passagerer, og at transporten af denne som følge heraf ikke kan gøres til genstand for et pristillæg, forudsat at en sådan bagage opfylder rimelige krav om vægt og dimensioner og opfylder de gældende krav til sikkerhed.
- 41 Der skal nemlig, således som generaladvokaten har anført i punkt 54 og 55 i forslaget til afgørelse, tages hensyn til de forskelle, der er mellem transportydelsen af indtjekket bagage på den ene side og transportydelsen af håndbagage på den anden side. I denne henseende gælder, at når den indtjekkede bagage overgives til luftfartsselskabet, som er ansvarlig for at sikre dens behandling og opbevaring, kan dette medføre yderligere omkostninger for luftfartsselskabet. Dette er imidlertid ikke tilfældet ved transport af bagage, der ikke tjekkes ind, bl.a. personlige ejendele, som passageren medtager.
- 42 Denne sondring mellem transport af henholdsvis indtjekket bagage og håndbagage afspejles også i reguleringen af luftfartsselskabets erstatningsansvar for beskadigelse af bagage, således som det fremgår af bestemmelserne i Montrealkonventionen, som Unionen er kontraherende part i. I henhold til denne konventions artikel 17, stk. 2, er luftfartsselskabet erstatningspligtigt ved beskadigelse af indtjekket bagage, hvis den hændelse, der har forvoldt denne skade, er indtruffet om bord i flyet eller på et tidspunkt, hvor denne bagage var i luftfartsselskabets forvaring, mens luftfartsselskabets erstatningsansvar for så vidt angår bagage, der ikke er tjekket ind, kun udløses, hvis skaden skyldes dets egne eller dets ansattes eller agenteres fejl.
- 43 Hvad angår en national lovgivning som den i hovedsagen omhandlede, der forpligter luftfartsselskaber til under alle omstændigheder i flybilletens pris at inkludere transport ikke blot af passageren, men ligeledes af dennes indtjekkede bagage, for så vidt som bagagen opfylder visse krav, der bl.a. vedrører

dens vægt, uden at der kan kræves noget pristillæg for transporten af denne bagage, skal det fastslås, at en sådan lovgivning helt klart ikke tillader luftfartsselskaberne særskilt at opkræve et sådant tillæg for transport af indtjekket bagage, og frit at fastsætte en pris for transporten af passagererne.

- 44 I denne henseende skal det bemærkes, at EU-retten – med forbehold for anvendelsen bl.a. reglerne på området for forbrugerbeskyttelse (jf. i denne retning dom *ebookers.com Deutschland*, EU:C:2012:487, præmis 17) – ikke er til hinder for, at medlemsstaterne regulerer aspekter vedrørende luftbefordringsaftaler, navnlig med henblik på at beskytte forbrugerne mod misbrug. Dog må en sådan national lovgivning ikke være i strid med prisbestemmelserne i forordning nr. 1008/2008.
- 45 En national lovgivning, der kræver, at den pris, der skal betales for transport af indtjekket bagage, under alle omstændigheder skal være inkluderet i flybillettens grundpris, er imidlertid til hinder for, at der fastsættes forskellige priser for billetter, der omfatter retten til at indtjekke bagage, og for billetter, der ikke giver en sådan mulighed. Følgelig er den ikke alene i strid med luftfartsselskabernes ret til frit at fastsætte den pris, der skal betales for transporten af passagerer ad luftvejen, og de betingelser, hvorunder disse priser gælder, i overensstemmelse med artikel 2, nr. 18), og artikel 22, stk. 1, i forordning nr. 1008/2008, men vil også kunne rejse tvivl om bl.a. det formål, der forfølges med forordningen, der består i at gøre en reel sammenligning af sådanne priser mulig, idet de pågældende luftfartsselskaber med en sådan national lovgivning ikke er berettigede til at pålægge et særskilt gebyr for transportydelsen vedrørende indtjekket bagage, når luftfartsselskaber, der er underlagt lovgivningen i en anden medlemsstat, har denne mulighed.
- 46 Eftersom gennemførelsen af formålet om at muliggøre en reel sammenligning af priserne for trafikflyvninger ydermere forudsætter en streng iagttagelse af de krav, der er fastsat i artikel 23, stk. 1, i forordning 1008/2008, skal det bemærkes, at det for så vidt angår den faktiske iagttagelse af den forpligtelse til information og gennemsigtighed, der påhviler Vueling Airlines i medfør af denne bestemmelse, tilkommer de nationale myndigheder efter omstændighederne at undersøge, om disse forpligtelser er overholdt.
- 47 Endelig tilkommer det den forelæggende ret i videst muligt omfang at fortolke den nationale lovgivning, den skal anvende, i overensstemmelse med EU-retten (domme *Engelbrecht*, C-262/97, EU:C:2000:492, præmis 39, *ČEZ*, C-115/08, EU:C:2009:660, præmis 138, og *Wall*, C-91/08, EU:C:2010:182, præmis 70).
- 48 I det omfang det med EU-retten tilsigtede resultat ikke kan opnås ved hjælp af en fortolkning i overensstemmelse med den nationale lovgivning, er en national retsinstans forpligtet til at sikre den fulde virkning af EU-rettens bestemmelser og om fornødent af egen drift undlade at anvende enhver modstående bestemmelse i national lovgivning (jf. i denne retning domme *Simmenthal*, 106/77, EU:C:1978:49, præmis 57, *Berlusconi m.fl.*, C-387/02, C-391/02 og C-403/02, EU:C:2005:270, præmis 72, *Pupino*, C-105/03, EU:C:2005:386, præmis 43, og *Melki og Abdeli*, C-188/10 og C-189/10, EU:C:2010:363, præmis 43).
- 49 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 22, stk. 1, i forordning nr. 1008/2008 skal fortolkes således, at den er til hinder for en lovgivning som den i hovedsagen omhandlede, der forpligter luftfartsselskaber til under alle omstændigheder i flybillettens pris at inkludere transport ikke blot af passageren, men ligeledes af dennes indtjekkede bagage, for så vidt som denne bagage opfylder visse krav, der bl.a. vedrører bagagens vægt, uden at der kan kræves noget pristillæg for transporten af bagagen.

Sagens omkostninger

- 50 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Femte Afdeling) for ret:

Artikel 22, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1008/2008 af 24. september 2008 om fælles regler for driften af lufttrafiktjenester i Fællesskabet skal fortolkes således, at den er til hinder for en lovgivning som den i hovedsagen omhandlede, der forpligter luftfartsselskaber til under alle omstændigheder i flybillettens pris at inkludere transport ikke blot af passageren, men ligeledes af dennes indtjekkede bagage, for så vidt som denne bagage opfylder visse krav, der bl.a. vedrører bagagens vægt, uden at der kan kræves noget pristillæg for transporten af bagagen.

Underskrifter